

SPANIA I BÅRELIG HUMÖR.

Spanske flyktning-grupper fra Frankrike har utviklet en viss aktivitet i de pyreneiske grønsetraktene. En kan også merke en viss spenning på halvøya og den øker ettersom den europeiske krigen nærmer seg slutten. De forskjellige hendelsene i Spania nå viser at Spania er en faktor i europeisk politikk til tross for sin "nøytralitet". Borgerkrigens internasjonale tilsnitt er fremdeles et faktum, og verdenspressens livlige kommentar til general Francos erklæringer viser at de folk, som går inn for demokratisk seier, ikke kan se på et Franco-Spania med likegyldighet.

Fem år etter borgerkrigens slutt har ikke Franco klart å vinne sine gamle opponenter for seg og sin politikk, - dessuten har han mistet mange av sine opprinnelige tilhengere. Spaniolene innsår at det regime mange av dem satte sitt håp til, er blitt fiasko. - På overflaten kan nok Francostyret vise frem fordeler: store offentlige arbeider er fullført, riktignok skal en huske på at disse arbeider for en vesentlig del ble påbegynt før Francos tid. Og hele budsjettet for slike arbeider går ikke opp i mer enn 11,5 pct. av statsbudsjettet. Det er selvsagt altfor lite for et land, som er blitt herjet av borgerkrig og som så sært trenger gjenoppbygging.

Regjeringens art og natur kan best dømmes ut fra sammenligningen mellom budsjettene for et par nøkkel-departementer. Hæren eler i et land med fred og uten mye moderne utstyr - absorberer 21,4 pct. av budsjettet. Innenriksministeriet hvis hovedoppgave er å opprettholde ro og orden bruker 10,8 pct. Mens derimot undervisningsdepartementet, som er så viktig for framtidens Spania, bare har 4 pct. til rådighet, og landbruksdepartementet i et så typisk jordbruksland får bare 0,9 pct. av statsbudsjettet, mindre enn den summen som bevilges til falangist-partiet. Dette partiet har kontroll over mange departementer, og mangler det kontroll, så oppretter det fluksons sine egne parallelle departementer. Falangistene har nemlig utpekt seg selv til å være en stat i staten.

Den store øking i levekostningene er ikke blitt fulgt av ditto øking av lønningene, antagelig på grunn av svarthandelens blomstring og vansken ved virkelig å fastsette levekostningene. Rasjonerings-systemet har slått fullstendig feil, - dels på grunn av dårlig organisering, men også på grunn av at det er umulig å holde jordproduktene så langt nede i pris at bønderne blir redde for ikke å klare sine forpliktelser. Rasjonerte matvarer har vært billige, men av dårlig kvalitet og meget vanskelig å få tak i. Svartebørsnotat har derimot vært av god kvalitet, meget dyr og etterspurt. Befolkningen fant snart ut at den eneste måten å overleve på lå i svartebørsen. Og svartebørsmetodene har hurtig spredt seg til andre varer enn nettopp bare maten og gjelder idag både det ene og det andre, ja selv den offentlige tjeneste. Denne handelsform er da idag så å si hjørnesteinen for spansk handelspolitikk og økonomisk politikk. Og korrupsjonen som følger i svartehandelens spor gjennomsyrr hele det offentlige livet. Matsituasjonen er blitt meget bedre i det siste, men den store inflasjonen treffer middelklassen og arbeiderne meget hårdt.

Verdenskrigen som har hindret gjenoppbyggingen etter borgerkrigen, viste seg snart å være en stor inntektskilde. Spania gjorde forretninger med begge de krigførende partene. Men "vålsignelsen" var ikke så stor og kom ikke så mange mennesker til gode som i 1914-18. Både svarthandel og krigsprofitt har en tendens til å konsentrere seg på ganske få hender, meget ofte i de menns hender, som har politiske og administrative stillinger.

Regimets fiasko bunder ikke bare i økonomiske årsaker, men skyldes også politiske og sosiale faktorer. I slutten av borgerkrigen hadde general Franco sjanset til å samle folket, det var meget nødvendig. Han lovet "brød og bronsel til alle hjem" og bare almindelige forbrytelser ble dømt og straffet. Han lovet at spaniolene skulle få lov til å velge sin egen regjeringsform så snart ro og orden var gjenopprøttet. Mange spaniere trodde på disse løftene, og selv mange av hans motstandere, som nå var trette og desillusjonerte menn, hilste utsiktene til et fredelig og stabilt liv velkommen.

Men det håpets atmosfære, som bløtget over Spania like etter borgerkrigen, ble temmelig snart dampet ned, for undertrykkelse og knebling ble den eneste "oppfyllelse" av general Francos løfter. Det ble opprettet spesielle domstoler rundt omkring i landet, og henrettelsene var mange. Konstruksjonsleirene ble fulle, - hundretusener ble fengslet, titusener henrettet. Noen av henrettelsene var helt politiske felttagelser og andre var helt uforståelige. Friauerorganisasjonene ble undertrykket og oppløst, og medlemmer av ulovlige organisasjoner ble dømt til 12 års fengsel o.l. - Enhver spanier som var pro-britisk eller liberal ble sendt i fengsel. Etter de alliertes seier i Tunis er det blitt litt lempeligere behandling av disse ofrene, men det kom for sent. Bitterheten mot undertrykkerne er stor.

Spanierne føler idag at det er uomgjengelig nødvendig å vende tilbake til ordnede økonomiske og sosiale forhold igjen, - og det både av nasjonale og internasjonale grunner. Det er ikke bare liberale grupper eller venstreorienterte spaniere som ser slik på det. Industrifelle og finansielle interesserte stritter imot den stive økonomiske kontrollen, som blir foretatt av menn, som ikke alltid er så teknisk dyktige som ønsket; kan være. Den eneste kompetanse de eier ligger i deres medlemskap i falangpartiet. Uheldigvis tyder meget og meget på at det er en viss sannhet i dilemmaet: Franco eller borgerkrig. Men det ser også ut til at jo lenger en venter med forandringene jo voldsommere og farligere kan det hele bli, - og mange ansvarlige spaniere mener at denne tingenes tilstand med Franco og falangen og undertrykkelsen og nøden uvogkelig vil føre til borgerkrig.

For å unngå denne ulykken må noe gjøres. Så å si alle spaniere vil sette hele sin energi og kraft inn for å slippe en ny borgerkrig. I de siste 8 årene har Spania opplevet revolusjon, borgerkrig, rød og hvit terror. Det er derfor ikke underlig at majoriteten av folket ønsker en eneste ting; fred og ro, et grunnlag for arbeid og framskritt.

TILSTANDEN I RUSSLAND IDAG.

Disponent Sigfrid Lipschitz fra Stockholm har vært på forretningsreise i Russland og forteller at han under reisen hadde det meget bokveit og godt. "I det finnes det i Russland i overflod. Vi fikk laks, kylling, kaviar og vodka så meget vi ville ha, og slikt bakverk og slike desserter at jeg tror man ikke har noe lignende i andre land. Men så intet spor etter krigen. Leningrad og Moskva er allerede bygget opp igjen og har reparert skaden. Langs jernbanene sto det til og med hus". Direktør Gote Wallin, som var med på reisen fortalte: "Sølers-saluttene var nesten det interessanteste. Skuddene dundret fra 324 kanoner om kveldene og et regn av fyrverkeri falt over byen så det var lyst som dagen. Vi besøkte operan 5 ganger og det var det mest grandiose jeg har vært tilstede ved".

Transportskipet "Wilhelm Gustlow" ble torpedert få timer etter at det fulllestet var gått fra Gdynia. Troppene sto som sill i en tønne både over og under dekk. Det var minst 10.000 ombord. 950 ble reddet.

I Ungarn har man oppdaget at tyskerne i stor utstrekning har kjøpt falske jødiske pass. I våpenstillstandsbetingelsene er det avtalt at alle tyske ikke-jøder skal interneres. Nå betales det like meget for jødiske falske pass, som det tidligere ble betalt for falske "ariske". -

I 1944 ble 44 medlemmer av N.S. likvidert, for største delen angivende nazistene fornekter aldri sin sanne natur. Krigsminister sir James Grigg meddelte i Underhuset at i 5 fangelsene var det kommet til sammenstøt mellom nazistiske og ikke nazistiske tyske krigsfanger. Endel ikke-nazister måtte behandles av lege. En fange døde etter å være mishandlet av de nazistiske fanger. De skyldige var straffet. -

Omбудsmannen for "Svenska Morgeshjelpen" har meddelt at myndighetene har åket matkvoten for bespisningene i Norge fra 500 til 1.000 tonn pr. måned. Man har nå mulighet for å utdele 325.000 porsjoner pr. dag. Men da må det svenske folk gi økonomisk støtte og det trenges 1.8 millioner kroner pr. måned. -

NORGESNYTT.

S.N.P. meddeler at det er bekreftet at endel av den tyske østersjøflåte skal forlegges til norske havner, bl.a. til Horten. Det er dog mulig at bombingene av Horten nødvendiggjør forandringer i denne plan. -

Flyangrepet på Karl Johans verft, på Horten 23. februar var et meget vellykket presisjonsangrep. 200 bomber eksploderte innenfor målområdet som var merket ved signalbomber. Det var total skade på verftet, og også en 1.000-tonner med olje om bord og noen lektorer ble ødelagt. Sykehuset, som ligger like ved verftet, ble skadet. Mange tyskere ble drept, og et par nordmenn skal ha mistet livet. Særlige tyskere og 3 engelskmenn ble brakt til Tønsberg sykehus. 2 fly ble skutt ned eller måtte nødlande før det tyske luftvern ble ødelagt. -

Lørdag 17. februar gikk en stor tysk ubåt, som kom ut fra havna på Horten, på en mine og sank. -

Man har nå full visshet for at Arne Tømmerås, som tyskerne hadde utstedt dødsattest for og hvis aske er overlevet slektningene, lever. Siden Rogstads dramatiske "fremføring i frihet" 5. februar, er han to ganger sett på en av byens restauranter bevoktet av Gestapo. Hans mor har fått besøke han i fengslet. På grunnlag av den tyske dødsattest ble Tømmerås anmeldt som død i de første dager av januar. Han sto på listen over anmeldte døde i Trondheimsavlsene midt i januar. Tyskerne håpet ved dette gemene triks å oppnå at eventuelle personer, som hadde hatt berøring med Tømmerås, skulle føle seg trygge. -

Guttikstengningen i Trondheim i henhold til lov om nasjonal arbeidsinnsats pågår framdeles. Byens 5 ledende gullmedføringsanlegg er stengt og i de siste ukene er det innsatt kommunistiske ledere i flere større Trondheims-firmaer. Blant disse er: Fosens Dampskipsseelskap, E.C. Dahls Bryggeri, Trondheim Preserving Co., A/S Betongbygg m.fl. -

AKTIV SVENSK INNSATS?

Folkepartiet i Eskilstuna har holdt møte og vedtok enstemmig å sende regjeringen følgende henstilling: "I anledning av situasjonen i Norge henstiller møtet til regjeringen å ta slike forholdsregler at vi effektivt kan bringe Norge hjelp. Svensk oppinion står ikke fremmed for nødvendigheten av et selv militære forholdsregler bør overveies. Vi henstiller til regjeringen under alle omstendigheter å treffe slike forberedelser at et hurtig inngrep til vårt broffolks hjelp og mot dets undertrykkere blir mulig." - "Eskilstuna Kuriren" skriver: Den desperasjon som byensynlig stadig griper om seg i nazistiske kretsar gjør foren mer overhengende i Norge. Slik som stillingen er finnes det ingen utsikt til at vi bare gjennom diplomatiske konversasjoner skulle formå de vinnvittige fra å brenne og myrde. Nå finnes bare et eneste hjelpemiddel: å plassere en tilstrekkelig stor del av vår høyt kvalifiserte svenske arme ved veiene til Norge, i Värmland, Jämtland og Nord-Sverige. Man må vente at de neste vedkommende skulle betenke seg to ganger før de fullfører programmet for Nord-Norge i de øvrige landsdeler. Man må også vente at morderliggane i Oslo vil unndra seg fra å fortsette sitt skitne håndverk.

Vestfronten. Kampen V for Rhinen nærmer seg sluttfasen. De allierte står ved elva Tungs hele fronten fra Hfjegen til Köln, bortsatt fra brufestet ved Mosel. Jernbanebruene ved Mosel er brutt og veibruene sperret. Baktroppene kjemper framdeles for at noen flere av tyskerne skal komme unna. Under artillerifild forsøker tyskerne å rydde den broen som er sperret. Det er også motstand ved Rheineberg, hvor en provisorisk bro kanskje enda er brukbar. De få isolerte tyske styrker som står igjen mellom Hfjegen og Köln har lite håp om å slippe unna unntagen i båter. Tyskerne har mistet tre av de viktigste fergesteder. Fanger fortsetter å strømme inn, og det er tatt et stort bytte. De av fangene ikke kunne ferge tungt utstyr, ble det tatt mange kanoner og lastebiler. Elementer fra 1. amerikanske arme rykket mandag formiddag inn i Kölns forsteder. Amerikanske tanksstyrker presset seg tirsdag inn i byen og møter praktisk talt ingen motstand. To kilometer nådd fram til Ringstrasse, grensen for den gamle by. Andre søker fram gjennom industriområdet i N og V. 1/3 av byen er på de alliertes hender. Utenfor Köln har amerikanske styrker tatt Goldenberg Kraftstasjon. S for Köln har tanks og infanteri nådd fram til et punkt 12 km fra Bonn. Wellerswist er inntatt. 3. amerikanske arme er gått over Kyll på to steder til SØ for Prüm, og har slått brufestene sammen 20 km N for Trier. Det er forøvrig stopp med meldingene fra 3. arme som rykker fram i retning Moselle-dalen. I følge de siste meldinger skal 3. arme befinne seg 22 km Ø for Trier. Fra 7. amerikanske armés front meldes det at styrkene står 3 km fra Saarbrücken. - Churchill har nattop vendt tilbake fra et besøk ved vestfronten. Han hadde konferanser både med Eisenhower og Montgomery. En stor del av Churchills reise foregikk på tysk område.

Østfronten. To russiske armeer har stormet fram gjennom Pommern og nådd fram til Østersjøen. De har avskåret og splittet store tyske styrker og derved sikret Sjukovs høyre flanke som står Ø for Berlin. Sjukovs styrker har nådd Østersjøen i nærheten av Kolberg, og lenger Ø har Rokossovski nådd havet hvor Köslin er inntatt. Denne russiske dobbeltseier betyr at alle tyske styrker i Ost-Preussen, omkring Danzig, Gdynia og Nedre Weichsel er avskåret fra das Reich. Sjukovs styrker har nådd Oder flere steder S for Stettin og holder byens ytre forsvarsverker under kanonild. Infanteri står 25 km Ø for byen. Stargard er erobret. Sjukovs plutselige framstøt til Østersjøen hindret et tysk motangrep. Store tyske styrker, blant dem SS-tropper, var konsentrert til dette angrep. I RÜ er Polzin erobret. I nærheten av denne by fikk Sjukovs og Rokossovskis styrker kontakt med hverandre. Rokossovskis høyre fløy står litt over 50 km fra Danzig. Meldinger fra Moskva tyder på at Sjukov svinger i retning av Stettin og overlater opprensningen til baktropper som samarbeider med Rokossovski. Russiske styrker står nå langs Oder så å si hele veien fra Østersjøen til Tsjekkoslovakia. Konjovs styrker er V for Oder, og lenger S et godt stykke V for denne. Konjov har nå en tid trukket til seg forsterkninger og forsyninger i brufestet 100 km SØ for Berlin. Også Ø for Berlin er det satte fart i tilførselene etter at Posen falt. Nå da fiendens motstand i Pommern er knust er en tredje trussel mot Berlin under oppseiling.

Flyangrep. Tunge amerikanske bombefly var over Tyskland mandag og angrep oljeanlegg i Harburg og jernbanerail i Chemnitz. Mosquitos var over Berlin både natt til mandag og natt til tirsdag. Natt til mandag ble også mål i Essen angrepet. Natt til tirsdag angrep tunge britiske fly oljeanlegg i Salzburg, NV for Münster. 1.100 britiske fly støttet natt til tirsdag de russiske styrker med et angrep mot Chemnitz.

Østen. Fra Burma meldes at Wakefield SV for Mandalay er tatt med storm, og 8 flyplasser i nærheten av byen er inntatt. Forsyninger og forsterkninger landsettes. Over 200.000 kvkm. av Burma er befridd.

San Fransisko-konferansen. Fire av de fem stormakter har nå sendt ut innbydelse til San Fransisko. Frankrike deltar i kongressen, men står ikke som innbyder idet det forbeholder seg rett til å foreslå forandringer i det utkast som ble utarbeidet i Dumbarton Oaks. 45 stater vil delta. Polen vil bli innbudt hvis det innen 25. april er dannet en regjering som er godkjent. Danmark står i en særstilling. Det er anerkjent som alliert, men kan ikke delta da dets regjering er ute av funksjon. Nøytrale stater deltar ikke.

Mandag kl. 17.35 inntraff det en voldsom eksplosjon hos Schenker & Co. i Dronningensgtø 10/12. Firmaet oppbevarte 2.000 radiolapp. som skulle sendes til Tyskland.